

Naser Oric - "heroj" ili "zlocinac"?

Author: [Lauren Etter](#)

Branioци bivseg zapovjednika obrane Srebrenice u uvodnoj su rijeci osporili navode tuzilastva o tome da je Oric bio gospodar rata i pljackas

Slusajuci ovog tjedna uvodna obracanja optuzbe i obrane na sudjenju Naseru Oricu, suci Haskog tribunala mozda su bili u iskusenju da na trenutak pomisle kako se pred njima, na optuzenickoj klupi, zapravo nalaze dva covjeka: Oric-zlocinac i Oric-spasitelj - gospodar rata i zastitnik Srebrenice.

Kao bivsi zapovjednik oruzanih formacija u muslimanskoj enklavi, ovaj je tridesetsedmogodisnjak optuzen za pljacku, mucenje i ubijanje lokalnih Srba tokom prve godine bosanskog rata. Optuznica koja je protiv njega podignuta pokriva dogadjaje iz razdoblja prije no sto je Srebrenica postala "zasticena zona" Ujedinjenih naroda i prije no sto ce je zauzeti srpske trupe, koje su nakon toga pobile oko 7.000 muslimanskih muskaraca i djecaka.

"Ovo je sudjenje mladom zapovjedniku koji je postao ratni vodja", rekao je u svom uvodnom obracanju tuzilac Jan Vuben (Jan Wubben), dodajuci kako je optuzenik bio "opijen vlascu" koju je imao nad opkoljenim gradom.

U proljece 1992., snage bosanskih Srba, u sklopu sire operacije uspostavljanja kontrole nad istocnom Bosnom, etnicki su ocistile muslimanska sela na sirem podrucju Srebrenice. Tom prilikom se vecina muslimanskog stanovnistva naprosto slila u grad, u kojem je snabdijevanje hranom i lijekovima ubrzo postalo otezano. Upravo je tada Oric osnovao vlastitu oruzanu formaciju: uspjevsi odbiti sve srpske narsraje na Srebrenicu, on je ubrzo preuzeo i upravljanje obranom grada.

Tuzioci tvrde da je Oric sacinio i vojni plan po kojem je sa sireg podrucja Srebrenice trebalo da budu protjerani svi srpski vojnici i civili. A to je moglo biti ostvareno samo napadima, pljackom i spaljivanjem sela.

Mnogi tadasnji ratni izvjestaji potvrđuju da su ljudi, koji su inace bili pod Oricevim zapovjednistvom, pokusavajuci zaustaviti prodor srpskih snaga, zaista napadali okolna sela. Upadi su se cesto pretvarali u pljackaske pohode, posto su stanovnici Srebrenice nastojali obnoviti sve oskudnije zalihe hrane. Mnogi od zlocina za koje je Oric optuzen desili su se bas tokom takvih pohoda njegovih formacija, pri cemu je veliki broj sela bio spaljen do temelja.

Tuzilac je takodjer obecao da ce iznijeti dokaze koji ce potvrditi da su Srbe zarobljenene u tim akcijama u srebrenickom zatvoru kasnije mucile i ubijale osobe koje su takodjer bile pod Oricevim zapovjednistvom.

Tuzioci su 6. listopada/oktobra pokusali opovrgnuti tvrdnju da su sve te akcije bile izvedene iz cisto vojnih razloga. Umjesto toga, konstatirali su kako se radilo o strateskim razlozima. Ali: "Nepostivanjem ratnih pravila Oric se ogrijesio o principe vojnog djelovanja", rekao je tuzilac.

Sasvim drugaciji lik Nasera Orica ponudila je u svom uvodnom obracanju njegova obrana. Ona je govorila o ocajnom, ali hrabrom oficiru, zastitniku izglednijih i preplasnih srebrenickih Muslimana, satjernih u "koncentracioni logor na otvorenom", u sto je grad pretvoren vec tokom ljeta 1992.

Cini se da je osnovna namjera obrane bila podsjetiti sud na atmosferu koja je vladala u vrijeme kada su Oricevi navodni zlocini pocinjeli.

“U to vrijeme, Srebrenica je bila pravi pakao. Ljudi su nicice postajali zrtvama cetvorice jahaca apokalipse – bolesti, gladi, opsade i genocida”, rekao je Oricev advokat Dzon Dzouns (John Jones).

Spominjanje genocida je ocito trebalo podsjetiti sud na masakr koji je 1995. pocinjen nad ljudima u enklavi, a sve u nadi da ce suci taj dogadjaj imati na umu i sve vrijeme rasprave.

Branilac je podsjetio sud i na razloge zbog kojih je uopce bila formirana srebrenicka enklava.

“Enklava je nastala iz jednostavnog, ali stravicnog razloga, buduci da su Srbi, pocevsi od travnja/aprila 1992. pa nadalje, iz okolnih oblasti protjerali bosanske Muslimane”, rekao je Dzons. “Javnost je s tim svakako vec upoznata.”

Tuzioci su pak ostali pri tezi da je Oric od jednog trenutka poceo pribjegavati istim metodama kao i njegovi protivnici. “Zivoti su pali, obitelji osiromasile, etnicko ciscenje nije nikoga zaobislo”, rekao je Vuben, aludirajuci na razdoblje tokom kojeg su navodni zlocini pocinjeni.

Oricev se advokat, medjutim, ostro usprotivio tuziocu, kritizirajuci ga zbog pokusaja izjednacavanja krivice dvaju strana. Dzouns, naime, tvrdi da je slucaj njegovog klijenta upotrijebljen za svrhe uspostavljanja “moralne jednakosti” izmedju veoma razlicitih zlocina koje su Srbi i Muslimani pocinili na doticnom podrucju.

“Svrha ovog sudjenja ne smije biti ozivljavanje i opravdavanje mrtve mirotvoracke dogme po kojoj su ´svi podjednako krivi´”, upozorio je Dzouns.

Medjutim, prvog se dana na sudjenju Oricu nisu culi iskljucivo dramaticni tonovi. Suprotstavljene strane pozvale su se na fotografije i video-zapise u nastojanju da sudskom vijecu docaraju stanje koje je vladalo 1992. i 1993., odnosno u razdoblju obuhvacenom optuznicom.

Optuzba je pokazala jedan broj fotografija na kojima su se mogle vidjeti osobe koje su nesporno bile pod Oricevom komandom kako tuku i zlostavljaju zatvorenike, ali i fotografiju samog Orica, na kojoj se on pojavljuje u maskirnoj uniformi, s mitraljezom i dva ukrstena redenika na grudima.

Obrana se, nasuprot tome, opredijelila za to da od sat i pol vremena (koliko joj je sud dodijelio) 20 minuta potrosi na emitiranje video-materijala koji se odnosi na Srebrenicu i razdoblje koji se spominje u optuznici..

Na toj snimci su se mogli vidjeti i prizori djece koja su stradala u srpskom granatiranju, kao i citava rijeka izbjeglica – bosanskih Muslimana.

Odjeven u uredno ispeglano odijelo, s kravatom i zalizanom crnom kosom, Oric nije govorio, uskrativsi sebi time priliku da se vec na samom pocetku sudjenja obrati sudskom vijecu.

Lauren Etter je pripravnik-suradnik IWPR-a u Hagu.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/naser-oric-%E2%80%93-%E2%80%9Cheroj%E2%80%9D-ili-%E2%80%9Czlocinac%E2%80%9D>